

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

NÁLEZ

Ústavného súdu Slovenskej republiky

V mene Slovenskej republiky

II. ÚS 230/2021-43

Ústavný súd Slovenskej republiky v senáte zloženom z predsedu senátu Petra Molnára (sudca spravodajca), zo sudkyne Jany Laššákovej a sudcu Ľuboša Szigetiho v konaní podľa čl. 127 Ústavy Slovenskej republiky o ústavnej sťažnosti sťažovateľa [REDACTED], [REDACTED], [REDACTED], [REDACTED], zastúpeného JUDr. Adriánom Kucekom, advokátom, Námestie Martina Benku 26, Bratislava, proti uzneseniu Krajskej prokuratúry v Bratislave č. k. 3 Kv 61/19/1100-139 z 3. februára 2021 takto

r o z h o d o l :

Ústavnej sťažnosti **n e v y h o v u j e .**

O d ô v o d n e n i e :

I.

Ústavná sťažnosť sťažovateľa a skutkový stav veci

1. Sťažovateľ sa ústavnou sťažnosťou doručenou Ústavnému súdu Slovenskej republiky (ďalej len „ústavný súd“) 31. marca 2021 domáha vyslovenia porušenia jeho základných práv podľa čl. 46 ods. 1 a čl. 47 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“) a podľa čl. 36 ods. 1 a čl. 37 ods. 1 Listiny základných práv a slobôd, ako aj práva podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd rozhodnutím Krajskej prokuratúry v Bratislave (ďalej len „prokuratúra“) označeným v záhlaví tohto uznesenia. Ústavnému súdu navrhuje nálezom vysloviť porušenie jeho označených práv napadnutým rozhodnutím krajskej prokuratúry, označené rozhodnutie zrušiť a vrátiť jeho vec krajskej prokuratúre na ďalšie konanie a priznať mu tiež náhradu trov právneho zastúpenia.

2. Z obsahu ústavnej sťažnosti a jej príloh vyplýva, že sťažovateľ bol predvolaný na výsluch v procesnom postavení svedka v trestnej veci vedenej na Úrade inšpekčnej služby, útvare

inšpekcie, odbore boja proti korupcii a organizovanej kriminalite (ďalej len „Úrad inšpekčnej služby“) pre trestné činy zneužívania právomoci verejného činiteľa podľa § 326 ods. 1 písm. a) Trestného zákona a neoprávneného nakladania s osobnými údajmi podľa § 374 ods. 1 písm. a) Trestného zákona. V rámci označeného trestného konania bola sťažovateľovi uznesením vyšetrovateľa Úradu inšpekčnej služby z 21. septembra 2020 podľa § 70 ods. 1 Trestného poriadku uložená poriadková pokuta vo výške 1000 eur, a to s odôvodnením, že sťažovateľ ako svedok po predchádzajúcom poučení a upozornení na možnosť uloženia poriadkovej pokuty bez dostatočného ospravedlnenia nevyhovел výzve vyšetrovateľa Úradu inšpekčnej služby v zmysle § 127 ods. 1 a 2 Trestného poriadku a bezdôvodne odmietol počas výsluchu vykonaného 17. septembra 2020 vypovedať ako svedok. O sťažnosti, ktorú sťažovateľ proti predmetnému rozhodnutiu podal, rozhodol prokurátor krajskej prokuratúry uznesením č. k. 3 Kv 61/19/1100-139 z 3. februára 2021 (ďalej len „namietané uznesenie“), ktorým ju podľa § 193 ods. 1 písm. c) Trestného poriadku ako nedôvodnú zamietol.

II. Argumentácia sťažovateľa

3. Sťažovateľ v ústavnej sťažnosti dôvodí, že je namietané uznesenie krajskej prokuratúry nezákonné a arbitrárne, keďže sa podľa názoru sťažovateľa prokurátor riadil nesprávnymi právnymi úvahami a vôbec nereagoval na podstatné námietky sťažovateľa týkajúce sa otázky, či je svedok povinný bližšie objasňovať dôvody odmietnutia výpovede nad rámec zákonného vymedzenia dôvodu v zmysle § 130 ods. 2 Trestného poriadku. Podľa sťažovateľa je namietané uznesenie príkladom nezákonného postupu orgánu činného v trestnom konaní, ktoré nerešpektuje obsah práva svedka na ochranu vyplývajúcu z čl. 47 ods. 1 ústavy. Sťažovateľ v konkrétnostiach ústavný súd oboznamuje, že po tom, čo bol vyšetrovateľom Úradu inšpekčnej služby poučený o svojich právach a vyjadril sa k osobe obvineného a tiež uviedol, že k samotnému skutku nemá čo uviesť, po uvedenom vyjadrení využil svoje právo odmietnuť vo veci vypovedať, keďže mal dôvodnú obavu, že by si mohol svojou výpoveďou privodiť nebezpečenstvo trestného stíhania. Tvrdí, že v rozsahu skutkových okolností, ktorých uvedenie považoval pre seba za neohrožujúce, objasnil dôvody, na základe ktorých vnímal nebezpečenstvo privodenia svojho trestného stíhania ako reálne hroziace, keďže bol v tom čase trestne stíhaný v inej trestnej veci vedenej Národnou kriminálnou agentúrou, Prezidiom Policajného zboru, odborom Bratislava. Sťažovateľ argumentuje, že v právnom štáte je právo svedka odoprieť výpoveď vyjadrením ústavnej ochrany pred tzv. sebaobviňovaním a táto zásada má prednosť pred dosiahnutím účelu trestného konania v zmysle § 1 Trestného poriadku, a to aj vtedy, ak by v konkrétnej veci mohlo jej uplatnenie viesť k dôkaznej núdzi. V nadväznosti na to interpretuje, že ide o plne subjektívne a ústavne zaručené právo svedka, ktorý po zákonom poučení a objasnení predmetu výsluchu posúdi, či bude alebo nebude vypovedať, pričom jeho rozhodnutie závisí v plnej miere od okolností, ktoré sám vníma a cíti. Podľa sťažovateľa potenciálne ohrozený svedok nemôže byť vo svojom rozhodnutí obmedzovaný alebo usmerňovaný (doplňujúcimi otázkami vyšetrovateľa) a už vôbec nie nútený vypovedať pod hrozbou uloženia poriadkovej pokuty, pokiaľ svedok usúdi, že jeho výpoveď by mohla pre neho predstavovať potenciálne nebezpečenstvo trestného stíhania, pretože svedok

subjektívne vyhodnocuje všetky okolnosti vrátane tých, ktoré nemusia byť v danom čase známe orgánom činným v trestnom konaní a ktoré chce pred nimi z dôvodu nevystavovania sa nebezpečenstvu trestného stíhania utajiť. Sťažovateľ uzatvára svoju argumentáciu tvrdením, že Trestný poriadok a ani iný právny predpis nedefinuje povinnosť svedka uviesť dôvody odmietnutia výpovede nad rámec obsahu § 130 ods. 2 Trestného poriadku, ktoré podľa sťažovateľa v žiadnom smere nepodmieňuje uplatnenie spomínaného práva tým, že svedkovi sú v rozsahu určenom orgánmi činnými v trestnom konaní najskôr kladené otázky, ktorých odpovede by mali determinovať odôvodnenosť takéhoto postupu svedka.

III.

Vyjadrenie Generálnej prokuratúry Slovenskej republiky a replika sťažovateľa

III.1. Vyjadrenie Generálnej prokuratúry Slovenskej republiky

4. Ústavný súd uznesením č. k. II. ÚS 230/2021-14 zo 6. mája 2021 prijal ústavnú sťažnosť sťažovateľa v celom rozsahu na ďalšie konanie. V súvislosti s vecným prerokovaním ústavnej sťažnosti 17. mája 2021 vyzval ústavný súd krajskú prokuratúru na vyjadrenie sa k vecnej stránke ústavnej sťažnosti a takisto požiadal o zaslanie jej spisového materiálu sp. zn. 3 Kv 61/19/1100.

5. Na výzvu ústavného súdu reagovala Generálna prokuratúra Slovenskej republiky (ďalej len „generálna prokuratúra“) podaním č. k. 2 GÚp 73/21/1100-2 z 31. mája 2021, v ktorom dôvodila, že podľa jej názoru sťažovateľ nevyčerpal všetky účinné právne prostriedky, ktoré mu zákon na ochranu jeho základných práv a slobôd poskytuje, a to mimoriadny opravný prostriedok upravený v ustanoveniach § 363 a nasledujúcich Trestného poriadku. Generálna prokuratúra po predchádzajúcej interpretácii dotknutých ustanovení Trestného poriadku uviedla, že v súlade s § 363 ods. 1 Trestného poriadku vyhodnotila ústavnú sťažnosť sťažovateľa ako podnet na postup podľa ustanovení § 363 a nasledujúcich Trestného poriadku a odstúpila tento podnet prieskumnému oddeleniu trestného odboru generálnej prokuratúry na ďalšie konanie. V závere, odkazujúc na uvedené skutočnosti, generálna prokuratúra ústavnému súdu navrhla, aby ústavnej sťažnosti sťažovateľa nevyhovelo z dôvodu, že sťažovateľ nevyčerpal všetky účinné prostriedky nápravy slúžiace k ochrane jeho práv.

6. Podaním č. k. 2 GÚp 73/21/1100-6 z 26. júla 2021 generálna prokuratúra ústavný súd oboznámila, že po preskúmaní argumentácie sťažovateľa, ktorú formuloval vo svojej ústavnej sťažnosti, využil generálny prokurátor Slovenskej republiky (ďalej len „generálny prokurátor“) svoju zákonnú možnosť zverenú mu § 364 ods. 2 Trestného poriadku a uznesením č. k. IV/3 Pz 43/21/1000-6 z 23 júla 2021 namietané uznesenie krajskej prokuratúry zrušil s konštatovaním, že ním bol porušený zákon v § 193 ods. 1 písm. c) Trestného poriadku a v konaní, ktoré mu predchádzalo v § 70 ods. 1 Trestného poriadku, v neprospech sťažovateľa.

Rovnako podľa vyjadrenia generálnej prokuratúry došlo aj k zrušeniu prvostupňového uznesenia vyšetrovateľa Úradu inšpekčnej služby z 21. septembra 2020.

III.2. Replika sťažovateľa:

7. Právny zástupca sťažovateľa sa k stanovisku generálnej prokuratúry č. k. 2 GÚp 73/21/1100-2 z 31. mája 2021 vyjadril podaním doručeným ústavnému súdu 22. júna 2021, pričom v ňom poukázal na obsah ustanovení § 363 a nasledujúcich Trestného poriadku, ktoré podľa jeho vyjadrenia neumožňovali sťažovateľovi v procesnom postavení svedka využiť postup nimi predvídaný, teda uplatnenie mimoriadneho opravného prostriedku – návrhu na zrušenie právoplatného rozhodnutia vydaného orgánom činným v trestnom konaní v prípravnom konaní, keďže sťažovateľ v procesnom postavení svedka nepatrí medzi taxatívne vymedzené subjekty (obvinený, zúčastnená osoba), voči ktorým umožňujú dotknuté ustanovenia Trestného poriadku uvedený postup využiť. Právny zástupca sťažovateľa tak uzavrel, že je tvrdenie generálnej prokuratúry o tom, že sťažovateľ nevyčerpal všetky účinné prostriedky nápravy poskytované mu právnou úpravou na ochranu jeho práv, zjavne nesprávne.

8. Ústavný súd podľa § 58 ods. 3 zákona č. 314/2018 Z. z. o Ústavnom súde Slovenskej republiky a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov vec prejednal a rozhodol bez nariadenia ústneho pojednávania, keďže na základe obsahu podaní a vyžiadaného spisu dospel k záveru, že od ústneho pojednávania nemožno očakávať ďalšie objasnenie veci.

IV.

Posúdenie dôvodnosti ústavnej sťažnosti

9. Z obsahu podania generálnej prokuratúry č. k. 2 GÚp 73/21/1100-6 z 26. júla 2021, predovšetkým však z jeho prílohy – z uznesenia generálneho prokurátora č. k. IV/3 Pz 43/21/1000-6 z 23. júla 2021 vyplýva, že namietané uznesenie krajskej prokuratúry bolo zrušené na základe konštatovania generálneho prokurátora, že ním bol porušený zákon.

10. Ústavný súd bez toho, aby hodnotil, či je dotknuté uznesenie generálneho prokurátora vydané v medziach ustanovení § 363 a nasledujúcich Trestného poriadku, teda či sťažovateľ patril alebo nepatrí medzi taxatívne vymedzené subjekty, voči ktorým možno postup v zmysle dotknutých ustanovení Trestného poriadku uplatniť, konštatuje, že ochranu v intenciách požiadaviek petitu ústavnej sťažnosti sťažovateľa poskytla sťažovateľovi samotná generálna prokuratúra, resp. generálny prokurátor. V danej situácii by ingerencia ústavného súdu znamenala duplicitné poskytnutie ochrany jednotlivým vymedzeným právam sťažovateľa, ktorých porušenie namieta, čo je v rozpore s primárnym účelom ústavnej sťažnosti, ktorým je poskytnutie ochrany právam, ktorých porušenie sa namieta, v prípadoch, v ktorých ostatné právne prostriedky nápravy zlyhali, resp. nevedli k náprave.

11. Vychádzajúc z citovaných záverov prezentovaných v predchádzajúcich bodoch odôvodnenia tohto nálezu, ústavný súd ústavnej sťažnosti sťažovateľa nevyhovel. Na základe uvedenej skutočnosti rozhodol ústavný súd tak, ako to je uvedené vo výrokovej časti tohto rozhodnutia.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu ústavného súdu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 9. septembra 2021

Peter Molnár
predseda senátu